नं० ८६६-घ

(ज्योतिषम्) श्रीकोटिकरणे चन्द्रसूर्यग्रहणाधिकारो

पत्रो २ (सम्पूर्णम्)

नं० ८६९-घ

२ पत्र

॥ अथान्यप्रकारेण कलादिक्रमः॥ स्पष्टशरघटीस्त्रिरामलिप्ताभ्य ऊनीकृत्य जातं छन्नं छन्नेत्रिहृते जातं कोष्टकम् कोष्टकात्कलाः स्थित्य

कोष्टः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
विक्षे	०१ ४९	०३ ३८	०५ २७	०७ १६	०९ ०५	१० ५४	१२ ४३	१४ ३२	१६ २१	१८ १०	२० ००
स्थित्य र्द्धम॥	०० ३९	०१ ०६	०२ ००	०२ ०४	०२ १६	०२ ५२	०२ २९	०२ ३७	०२ ४१	०२ ४५	०२ ५८

र्द्धं च ग्राह्यम् इति अत्र चंद्रग्रहणे यदा शरः सौम्यः तदैशान्यां स्पर्शः वायोर्दिशि मोक्षः
उत्तरदिशि खण्डमित्यर्थः यदि चंद्रस्य याम्यः शरस्तदाग्निकोणतः स्पर्शः नैरृतको
णे मोक्षः उत्तरे खण्डं भवति सूर्य्यग्रहे विपरीतं कथमित्याह यदा सूर्य्यस्य शरः सौम्यः
तदा वायव्यदिशि स्पर्शः ऐशान्यां मोक्षः उत्तरे खंडं भवति यदा रवेः शरो याम्यस्तदा नि
रृतितः स्पर्शः अग्निकोणे मोक्षः याम्ये खण्डं भवति चन्द्रमसो न्यदिक्क्रमित्युक्तत्वात् ग्रंथकर्त्ता श्लोकमाह धीकोटिकरणमिति भूः दस्र२
शक्र१४ तिथि१५भिः प्रमिते च धिष्ण्यराजः सहस्रकिरणाद्यवा शशाङ्कात् सञ्ज्ञायते ग्रहणमङ्कितया निशायामेतद्द्वयं सवितुरौषधनाय२
कस्या।१५इति धीकोटिकरणे चन्द्रसूर्य्यग्रहणफलज्यास माप्ता॥

एतावान्विशेषः यदि मलमासात्पूर्वमासेष्वधिमासानयने लब्धाधिमासानि रे-
काद्याः चैत्रादिमासगणेन मध्ये मलमासोपि गुण्यः यदि मलमासो मध्ये भवति तदा स न गण्यः अधि मासो न स्यात् तदा गण्य इति विवेकः॥

पूर्णमिति शून्यमंतरमित्यर्थः=५ =पुनरधः स्थाप्यः=

॥श्रीगणपतये नमः॥ नत्वा भवानीचरणारविन्दं द्विपं गणेशं द्रुहिणं गिरं च। हरिं गुरुं संग्रहणं रवेश्च चन्द्रस्य वक्ष्ये सुगमप्रकारम्॥१॥ चन्द्राङ्क-
नन्दोर्६९१ न शकोऽर्कनिघ्नश्चैत्रादिमासैर्युग धो द्विरनिघ्नः। पक्षोनितः स्वीयनवाङ्क८९६ भागहीनः शराङ्गाप्तफलेन युक्तः॥२॥ त्रिधाकरा
अंशो विधास्थाप्यः=३ भ्यां२४ तिथि१५ र्युवाश्च तन्मासहृन्दं गुणयेत्ततोन्त्यम्। निजाभ्रनेत्रैः२० प्रयुगाभ्रषट्६० भक्तः फलाढ्यस्त्वथ मध्यराशिः॥३॥ सषष्टिर्६०
भक्तः फलमूर्ध्वराशेर्दत्वा ततो भैर्विभजेच्च शेषम्। दशांतिको भध्रुवकास्तु तस्याद्गुवाश्विवेदैः४४ शरसैः६ समेतः॥४॥ दशान्तकः स्यात्
खशिना१ घनन्दैः९२ रन्ध्रेण०युक्तः स च हरिणमानः। चक्रार्द्धचक्रांतरकं य शेषं पूर्णं यदा स्याद्ग्रहणं विचिन्त्यम्॥५॥ वन्हयष्ट३८ दिग्१० रुद्र११ गजा८
ग्नि३ संख्याः कर्क्यादिके स्यू रविकार्णख्याः। षड्भिन्भवाश्वार्णसगस्त्यसंख्या मृगादिके स्युर्द्धनमेव माद्याः॥६॥ संस्कृत्य सर्वं रविकाभिर
स्य चक्रार्द्धचक्रान्तरकेथ शेषम्। लिप्तादिकं मध्यशरस्य याम्यो भार्द्धाधिके न्यूनतरे च सौम्यः॥७॥ सार्द्धविश्वमिता दूनं सप्तविंशाधिकेतर
या। तदन्तरं शरः सौम्यो याम्यः स्यात्तद्विपर्यये॥८॥ मध्येषु हीनात्रसबाणलिप्ताच्छलं च तल्लिप्तमितिं मण्डलेन। स्यात्खण्डपर्वाभ्यधिके यदर्ण
रसाग्निलिप्तामितमिंदुमानम्॥९॥ षड्घ्नचन्द्राग्नि३१६ मिताद्युक्तवगत्तिविदेपकेतिं विशोध्य॥ मूलं गृहीत्वा खरसप्रमभ्रं रामाद्रिभक्तं।
स्थित्यखण्डनाड्यः॥१०॥ रसाद्रिबाण५७६ प्रमिताच्छरोनात्स्याग्वत्कृते मध्यविमर्द्दनाड्यः। स्पर्शस्थितिः स्यात्स्थितिखंडहीने मोक्षस्थितिः स्या
त्स्थितिखण्डयुक्ते॥११॥ मर्द्दोन मध्येतु निमीलनं स्यादुन्मीलनं मध्यविमर्द्दयोगे। मध्यग्रहः स्पष्टतिथेः समाप्तौ शरादिके पत्रिहृते कलादिः॥१२॥
पूर्वाश्रितः किञ्चिदपीशदिक्स्थः स्पर्शस्तु वायोर्दिशि मोक्ष उक्तः। स्यादुत्तरस्यां दिशि मध्यखण्डः सौम्यः शशांकस्य यदा शिरः स्यात्॥१३॥ स
शीस्तथाग्नौ निरृतौ च मोक्षः खण्डं च याम्यं यदि याम्यबाणः। निमीलनं पश्चिमदिग्विभागे ह्युन्मीलनं पूर्वदिशस्तथेन्दोः॥१४॥ दहनदिशि श
शाङ्कः स्पर्शने सव्ययानं भ्रमति ककुभि रक्षोः स्पर्शने चापसव्यम्॥ अनिलककुभि सूर्य्यः स्पर्शने सव्ययानं स्पृशति प्रारदिशि स्याद्दक्षिणे
सूर्य्यगम्यः॥१५॥ इति धीकोटिकरणे चन्द्रग्रहणाधिकारः समाप्तः॥ ॥रवेस्तु पर्वणेप्य पर्वकालः स्पर्शो भवेल्लम्बनसंस्कृतश्च। सार्ध
घटीनां त्रितयं त्रयं च द्वयं तथैका घटिका क्रमेण। एका द्वे द्वितीये च तृतीय तुर्य्ये यामार्द्धके लंबनकं त्वृणं स्यात्। धनं तथैका युगलं त्रयं

१३।३०
दर्शान्तभध्रुवकस्य
पूर्णिमांतभध्रुवक
स्य च लिप्तास्थाने र
विकासंस्कार ऋण
धनप्रकारेण=

चन्द्रराहुमानयो
गार्द्धकलागताः
३१३६ राहुमा
नं ७६ चन्द्रग्रहे
रसबाणलिप्ताभ्यो
५६ मध्यशिरश्चेन्न
स्युस्तदा ग्रह
णाभावः॥

१३।३० = ७

क ३	सिं ८	कं १०	तु ११
वृ ८	ध ३	ऋणाख्याः	

म	कुं	मी	मे	वृ
६	१०	११	१०	६
मि ०	धनम्			

संस्कृत्येति। रवि
कासंस्कृतभध्रुव
के भार्द्धादधिके
दक्षिणः भार्द्धान्न्यू
नेउत्तरः।
कलारूपाद्दक्षि
णानतिः सदा=

॥अथ शरघटीबिम्बस्थित्यर्धानयनं यथा॥

शरघ·	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
बिम्बा	३५ ००	३४ ३७	३३ ४५	३३ ०७	३२ ३०	३१ ५२	३१ १५	३० ३७	३० ००	२९ २२	२८ ४५	२८ ०७	२७ ३७	२६ ५२
स्थित्यर्द्धम्	०४ ४०	०४ ३९	०४ ३९	०४ ३९	०४ ३८	०४ ३७	०४ ३६	०४ ३५	०४ ३३	०४ ३२	०४ ३०	०४ २९	०४ २८	०४ २७

शरघ·	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
बिम्बा	२६ १५	२५ ३७	२५ ००	२४ २२	२३ ४५	२३ ०७	२२ ३०	२१ ५२	२१ १५	२० ३७	२० ००	१९ २२	१८ ४५	१८ ०७
स्थित्यर्द्धम्	०४ २६	०४ २४	०४ २३	०४ २१	०४ १९	०४ १७	०४ १६	०४ १४	०४ १२	०४ १०	०४ ०८	०४ ०५	०४ ०३	०३ ५९

शरघ·	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१
बिम्बा	१७ ३०	१६ ५२	१६ १५	१५ ३७	१५ ००	१४ २२	१३ ४५	१३ ०७	१२ ३०	११ ५२	११ १५	१० ३७	१० ००	०९ २२
स्थित्यर्द्धम्	०३ ५६	०३ ५०	०३ ४८	०३ ४२	०३ ३९	०३ ३६	०३ ३२	०३ २९	०३ २५	०३ २१	०३ १६	०३ ११	०३ ०५	०३ ००

शरघ·	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५
बिम्बा	०८ ४५	०८ ०७	०७ ३०	०६ ५२	०६ १५	०५ ३७	०५ ००	०४ २२	०३ ४५	०३ ०७	०२ ३०	०१ ५२	०१ १५	०० ३७
स्थित्यर्द्धम्	०२ ५५	०२ ५०	०२ ४५	०२ ४०	०२ ३३	०२ २६	०२ २१	०२ १५	०१ ५९	०१ ४१	०१ २८	०१ १४	०१ ३७	०० १२

इति चन्द्रग्रहणसारणी

अथ सूर्यग्रहणम्। अमाघटीदिनार्द्धयोरंतरेण पूर्वनते ऋणं पश्चिमनते धनम्

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
०० ३७	०१ ०९	०१ ४५	०२ ००	०२ २०	०२ ३८	०२ ५५	०३ १०	०३ २४	०३ ३७	०३ ४९	०३ ५९	०४ १०	०४ १९	०४ २८	०४ ३६	०४ ४५

अवनतिः सदा याम्या लग्नाद्बोध्या

लंबनं ग्राह्यं	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
कलाद्यंकम्	३८ ५८	३४ ०५	२६ ५५	१७ ५७	१० ०२	०४ ०५	[illegible]	[illegible]	१७ ५७	२६ ५५	३४ ०५	३८ ५८

लंबनसंस्कृततिथ्यंते लग्नं कार्य्यं लग्नादवनतिर्ग्राह्या सदा याम्या। अवनतिशरयोर्योगवियोगौ कार्य्यौ एकदिशि योगे स्पष्टशरः स्यात्

सूर्यपर्वणि स्पष्टशरघटिका अधःस्थाः कलाः स्थित्यर्द्धं च॥

शरघ·	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
बिम्बा	२० ००	१९ २२	१८ ४५	१७ ०७	१७ ३०	१६ ५२	१६ १५	१५ ३७	१५ ००	१४ २२	१३ ४५
स्थित्यर्द्धम्	०२ ४४	०२ ४४	०२ ४३	०२ ४२	०२ ४२	०२ ४०	०२ ३८	०२ ३७	०२ ३६	०२ ३४	०२ ३२

शरघ·	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
बिम्बा	१३ ०७	१२ ३०	११ ५२	११ १५	१० ३७	१० ००	०९ २२	०८ ४५	०८ ०७	०७ ३०	०६ ५२
स्थित्यर्द्धम्	०२ ३१	०२ ३१	०२ २८	०२ २४	०२ २१	०२ २०	०२ १८	०२ १४	०२ ११	०२ ०७	०२ ०३

शरघ·	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२
बिम्बा	०६ १५	०५ ३७	०५ ००	०४ २२	०३ ४५	०३ ०७	०२ ३०	०१ ५२	०१ १५	०० ३७	०० ००
स्थित्यर्द्धम्	०१ ५९	०१ ५४	०१ ४९	०१ ४३	०१ ३७	०१ २८	०१ २०	०१ ०७	०० ४७	०० २९	०० ००

=त्रिरामलिप्ताभ्यो यदि स्फुटशरो न्यूनश्च भवति तदा ग्रहणाभावः=   स्फुटविक्षेपक्रान्तिविशोध्येत्यादिकर्म च=   मूलं गृहीत्वा खरसघ्नमित्यादिकर्म=

च सार्द्धत्रयं पंचमकात्क्रमेण।२।मीनेऽथ मेषे नतिरंकरामा ३९ मिता द्विरामा ३४ वृषकुम्भयोश्च॥युग्मे मृगे सप्तकरा २७ धृतिश्च
कर्केऽथ चापे नतिरत्र याम्या।सिंहे तथालौ दशकं कलानां १० कलाश्चतस्रो ४ घटकन्ययोश्च॥३॥ रवनत्योर्युतिरेकदिक्ते न्यत्वे न्तरं स
च शरः शरः स्यात्।४।त्रिराम लिप्ता ३३ प्रमिताच्छरो नाच्छन्नं रवेर्मण्डलमभ्ररामाः ३०।नवाष्ट खेन्दुप्रमिता ई युक्त वर्गाच्छशांकग्रह

षडष्टमे वा सप्तसप्तमे वा द्विवा दशे वा यदि वैकराशौ।यदा भवेतां विधुसैंहिकेयौ तदा विलोक्यं ग्रहणं रवीन्द्वोः=

प्र	द्वि	तृ	च	तिथ्यंते ऋणाः	पं	ष	स	अ	तिथ्यन्ते धनाः	यामाद्यध्रुवः
३ ३०	३ ००	२ ००	१ ००		१ ००	२ ००	३ ००	३ ३०		

वत्स्यति श्च॥५।सर्वग्रहे पिधुमये विमर्द्दः स्यात्संभवश्चन्द्रमिते वेडुत्वात्।त्रिरामलि
प्ताप्रमिताच्छरो नात्याग्वत्कृते मर्द्द विमर्द्दनाड्यः।६।तिथ्यन्तको लम्बनसंस्कृतश्च स्थिते
र्दशान्तस्सम यो विचिन्त्यः।स्पर्शस्थिते श्चन्द्रमसोन्यदिक्के स्पर्शे यमुक्तावि ति सूर्यपर्वं॥
।७।धीकोटिदं सत्करणं प्रसिद्धं श्रीश्रीपतिः सारतरं चकार।ज्योतिर्विदां चेद्रुपतं गयोश्च ज्ञातानायसद्योग्रहणस्य राहोः।८।आदौ चान्तेद्व
योर्द्व्यं शः कृष्णश्चार्द्धाधिके भवेत्।कपिलः सर्वग्रासे तु नान्यो वर्णः कदाचन।९॥अर्कस्य राशौ यदि राहु संस्था तथैव चास्ते च व्यये द्वितीये।षष्टेऽष्टमे
स्यान्निशि पूर्णमासी दिने तु केतुः स्याद्ग्रहणस्य योगः।१०।इति सम्भवज्ञानम्।इति श्रीपत्याचार्य्य विरचिते धीकोटिकरणे सूर्यग्रहणाधिकारः॥

संवत् धीकोटिग्रहणसारणी संवत्सरांकाः नक्षत्रादिकलाविकलाः

०७	२६	४५	६४	८३	१०२	१२१	१४०	१५९	१७८	अंतरध्रुवः
१५ ०५ ३१	१५ ३९ ३७	१६ १३ ४३	१६ ४७ ४९	१७ २१ ५५	१७ ५६ ०१	१८ ३० ०७	१९ ०४ १३	१९ ३८ १९	२० १२ २५	०० ३४ ०६ धनम्

अन्तरांकाः नक्षत्रादि

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	अंतरं धनं
०२	०३	०६	०७	०७	१०	११	११	१४	१५	१५	१८	१९	२२	२२	२३	२६	२६	००	०
४४	३०	२४	००	३७	३१	०७	४३	३७	२४	५०	४४	२०	१५	५१	३७	२१	५७	३४	१६
१३	२६	३९	५२	०५	१८	३१	४४	५७	१०	२३	३६	४९	०२	१५	२८	४१	५४	०६	१३

अथ चैत्रशुक्लपक्षादारभ्य पक्षाङ्काः

चैसु	वैव	वैसु	ज्येव	ज्येसु	आव	आसु	श्राव	श्रासु	भाव	भासु	आव	आसु	काव	कासु	माव	मासु	पौव	पौसु	माव	मासु	फाव	फासु	चैव	अधि माव	अधि मासु
०१	०२	०३	०४	०५	०६	०८	०९	१०	११	१२	१३	१४	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२३	२४	२५	२६	००	०१	०२
०९	१८	३७	३६	४५	५४	०३	१२	२१	३०	३९	४८	५७	०६	१५	२४	३३	४२	५१	००	०९	१८	२७	३६	४५	५४
००	०१	०१	०२	०२	०३	०३	०४	०४	०५	०५	०६	०६	०७	०७	०८	०८	०९	०९	१०	१०	११	११	१२	१२	१३

अथ रविकाद्यादि

म	कुं	मी	मे	वृ	मि	धनं
६	१०	११	१०	६	००	
क	सिं	क	तु	वृ	ध	ऋणं
३	८	१०	११	८	३	